

OP RIJM
EN ZO

OP RIJM EN ZO

GEDICHTEN VAN BAS HOLZHAUS

*De aanvang van elke dichterlijke
loopbaan kenmerkt zich regelmatig door
het voortbrengen vanonzin.*

Jacob van Lennep

De vermakelijke spraakkunst, 1890

Het begin

Hoe start een rijm? Dat gaat vanzelf. Je leest iets in de krant: een rare zin, een formulering die je aandacht vangt. Je schrijft hem op. Je rijmt er op. Wat flodders, ongericht. En plotseling, dan loopt het. En dan heb je een gedicht.

Als eerste is er een idee,
een 'grove aanzet voor'.
Dan volgt als spoedig regel twee
en zit je op het spoor.

Een leidend thema bieden is
erg handig voor 't houvast.
Voor nu: ontstaansgeschiedenis.
Dat lijkt me wel gepast.

Zes woorden en alweer een zin:
gedichten groeien snel.
Maar dit is nog maar het begin
van 't grote woordenspel.

Nu komt het er op aan, met wat
geduld en fantasie,
meer met je rijm te doen. Maar dat
gaat niet van een-twee-drie.

Want als je 'hier' iets anders schrijft,
dan moet 'daar' ook iets bij.
Je schaaft en schuurt. Wat overblijft:
de pure dichterij.

Een binnenrijm als opening?
Dat doet het altijd goed.
Het zorgt voor wat betovering
en voedt een goed gemoed.

Ook leuk is om de zin te onderbreken zoals hier.
Het resultaat is heel bijzonder en verschaft wat zwier.

Wie woorden weeft, die weet het wel:
als al allittereert,
dan leest de lezer lekker snel
wat Leentje Lotje leert.

Vraag je ook af wat je wellicht
met het metrum doen kan.
Als de klemtoon andersom ligt
word je daar best moe van.

In kettingrijmen veins je dat
wat dichtkunst jou ontbeert.
Eerst later blijkt de meesterzet:
het eind is het begin.

getaLLen VIit een Chronogram
- Van Voor het tIIDVak IezVs -
VersLaan het Iaar Dat hII hIer kVVam
te LeVen, sChrIIVer Dezes

Het hoeft niet strak, het kan ook speels
kijk maar eens naar 'email'.
Het is een leenwoord, net als 'rails'
- maar da's maar een detail.

Maak dan een mooi acrostichon,
Een letterdicht van faam.
Terwijl je leest wat ik verzon.
Aanschouw je hier een naam.

Nu volgt alleen nog op het eind
een steunende moraal:
het dichten is niet wat het schijnt.
We kunnen 't allemaal.

In het grote gezin

Stamppot met rampenplan!
Keesje snijdt rookworst aan.
Goed zo! Voor ieder een
plakje of zes.

Feilloos ontvouwt zich het
worst-Kees-scenario:
worst valt van tafel en
Kees in het mes.

Logica

Cogito ergo sum.
Schrandere levenles.
Strooide Descartes soms
gedachteloos rond.

Volgens de wetten der
argumentatieleer
volgt hieruit ook dat hij
soms niet bestond.

Voor elkaar

Lekker gekookt

Lekker gegeten

We wassen de borden en kopjes

Ik in m'n sas

Jij in je hum

Samen in onze nopjes

Levenslied

Als

Dan

Want

Al

Toch

Voor

Omdat

Zo is

Ook al weg

Waar kon je lachen?
Met de dinsdagavondploeg
Aan het biljart

Waar spraken we altijd af?
Tegenover de jukebox
Bij het biljart

Waar stond het blaasorkest?
Zeven man sterk
Op het biljart

Waar is het biljart?
Je ziet alleen nog waar het stond
Vier kale plekken op de grond

De kroon op het werk

U staat op om zeven uur
Ontbijt om half acht
Rijdt stipt om acht uur naar het werk
zoals van u verwacht

Om 8 uur 30 zit u klaar
Een nieuwe arbeidsdag
Beeldscherm en computer aan
U kunt weer aan de slag

10.30: even pauze
Koffie, vers gezet
Uw vaste plek in de kantine
en een sigaret

Om half een de standaard lunch
Eén bruin met kaas of ham,
Een appel of banaan
En nog een witte met jam

Bij mooi weer soms een blokje om
maar denkend aan wat nog ligt
De vrijheid lonkt verleidelijk
maar harder roept de plicht

Stevig door tot klokslag vijf
met snel een kopje thee
“Tot morgen, prettige avond nog,
ik spreek je wel, OK”

Zes uur staat het eten klaar
Dan een dutje op de bank
Acht uur: het journaal, een film
of iets van de boekenplank

Half elf: tijd om te gaan slapen
Morgenvroeg weer fris er uit
Zo is alles goed geregeld,
komt de maatschappij vooruit

Dit vast stramien waarin
u leeft en werkt
is prijzenswaardig - en
bleef niet onopgemerkt

Alles overwegende heeft het Hare Majesteit
behaagd om u aanstaande donderdag
in het gemeentehuis te benoemen tot
Ridder in de Orde van de Dag

(De ceremonie heeft plaats om 15.00 uur)

Compositie voor vier vogels en een snelweg

De tortel vult
met luid gekoer
de toppen van de tuin.
Zo wordt onthuld
het nid d'amour
hoog in een groene kruin.

De merel zingt
pr-r-wiet pr-r-wiet.
Zijn timbre is enorm.
Wie dat omringt,
die roert zich niet.
En zeker niet de worm.

De eend bespiedt
met schorre stem
de oever van de sloot.
Hij zoekt in 't riet
een plek voor hem
en voor zijn nestgenoot.

De reiger krijgt
heel even maar
en staat dan stokstijf stil.
Zijn wachten wijst
zijn snavel waar
zich vis vertonen wil.

En door dat alles heen
zingt zachtjes de A1.

JZNZ

Dit niet doen! Dat niet doen!

Zestigerjarenles:

**blijven verbieden zet
enkel kwaad bloed.**

**Des te frappanter dat
'niet-met-de-deuren-slaan'
elke week weer met
gejuich werd begroet.**

Drs. P

Lof zij de groot-poëet!
Helder klaroengeschal!
Hem is de eeuwigheid!
Houdt u maar op.

Ja, ik ben wars van de
dichtersverafgoding.
Maar deze man zet dat
mooi op z'n kop.

Dag poes

Wat mensen zeggen
Negen levens heeft een kat
Twee zou al mooi zijn

Op het puntje van de tong

Smaak uit verleden
Zeshoekige Bruynzeelpen
Aluminium

Natuurlijke selectie

Lieveheersbeestje
Ik red je uit de wasbak
Een vlieg sla ik dood

Vrij

Ik

glij en

ik zweef,

ik woon op

de wind. De

luchtstroom

bepaalt waar

ik me bevind.

Mijn vlucht is

statig, ik draai in het rond.

Eén oog naar de wolken,

één oog naar de grond.

Hoe hoog ik ook vlieg, met soepele

kracht, de zon tegemoet of op weg naar

de nacht,

ik kom waar ik wil,

volg m'n eigen idee.

Zo vrij als ik leef,

boven land,

boven

zee.

De aanklacht

Geheel in strijd met
de plaatselijke verordening
betreffende de afvalstorting
trof ik heden, dinsdag de 31e maart,
op het traject parallelweg A1,
Muiden tot Amsterdam-Rijnkanaal,
de volgende objecten aan:
(op alfabetische volgorde)

- blikje (22)
- chipsverpakking (2)
- flard plastic/papier (87)
- frisdrankpak/-pakje (5)
- hamburgerdoosje, piepschuim (1)
- kauwgumverpakking (1)
- koffiebekers, karton (1)
- idem, plastic (3)
- milkshakebeker, karton (6, waarvan 1
incl. deksel en rietje)
- papieren zakdoekje (7)
- plastic fles (20)
- sandwichverpakking (1)
- sigarettenverpakking (5)
- snackworstverpakking (1)
- toiletpapier, wit/gekleurd (ca. 3 m.)

**In totaal 163 objecten over
een afstand van ca. 3400 meter,
resultierend in een gemiddelde vervuiling
van 1 object per 20 meter en 85 centimeter.**

Wat is daarop uw verweer?

Ja maar dat doe ik niet. Dat doen zij.

luieuil

Ik zit waar ik zit
en ik maak me niet druk
Ik lach om de dag
't Is de nacht die ik pluk

Van 's morgens tot 's avonds
lig ik op m'n nest
Pas tegen de schemer
ben ik op m'n best

Dan dwaal ik door duister
Dan zwerf ik door zwart
Ik zwijg en ik luister
Ik jaag met m'n hart

Zo vang ik mijn kostje
Een zalige buit
Pas als ik verzadigd ben
Klinkt mijn geluid

Oehoe
Oehoehoe
Oehoehoe
Oehoe

De liefde is een complex fenomeen

Ik

Jij

Wij

Blij

Pas op

De natuur is mooi

maar hard

Geen leven

zonder doden

Het fris-groene gras

bedriegt je

Het zijn je

eigen zoden

Op reis

De wereld is een trein.
Iemand zet je er op, en daar ga je.
Op weg naar wie weet waar.

Soms heb je geluk.
Dan krijg je een kaartje eerste klas.
Zonder zelf te betalen.

Soms heb je pech.
Dan moet je werken voor een kaartje.
Voor een trein met houten banken.

Heb je niet zo'n leuke trein?
Dan kun je overstappen.
Maar dat moet je durven.

Er staan een heleboel treinen klaar.
De een nog mooier dan de andere.
Je weet alleen nooit precies waar
ze heen gaan.

Je gaat wel altijd vooruit, dat is zeker.
Kijk maar door het achterste raampje.
Dan zie je waar je vandaan komt.

De stations waar je geweest bent.
Het worden allemaal kleine stipjes.
Goed onthouden.

Wil je niet meer verder rijden?
Je kunt er uit stappen.
Maar dat overleef je niet.

Wat kun je wel doen?
Blijf zoeken tot je jouw trein gevonden hebt.
Waar je je goed voelt.

Loop door die trein heen.
Kijk naar je medepassagiers.
Help ze, zodat zij het ook goed hebben.

Doe dan samen wat voor andere treinen.
Die houten banken hebben.
Of geen banken. Of niet eens een dak.

Ben je zover?
Dan maakt het niet meer uit waar je
naar toe gaat.
Je hebt je bestemming bereikt.

Vergeeten

Denkend aan Holland
zie ik meters papieren
traag door oneindige
molens gaan,
rijen ondenkbaar
grijze formulieren
in hoge zuilen
op alfabet staan;
en in de stellingen
duister en donker
de kloeke rijen
verspreid langs
de wand,
brieven, vergunningen,
dikke rapporten,
verwerkt of verloren,
loos aan de kant.
De lucht hangt er traag,
een vraag wordt er langzaam
in tijd en langdurig
wachten gesmoord;
en ondanks protesten
wordt het later en later,
slechts met eeuwig geduld
wordt een antwoord gehoord.

Toiletmeditatie

Uren, dagen, maanden, jaren
's Ochtends vroeg tot 's avonds laat
Moeten wij geduld bewaren
Wachtend op wat komen gaat

Op de troon die wij bestijgen
Is geen plaats voor Vader Tijd
Slechts geklop verstoort het zwijgen
Scheidt ons van de eeuwigheid

Postillon d'amour

Ik had een lief, of liever,
ik had een oog op haar
Ik zond een brief, nee brieven –
al viel mij dat wat zwaar
Want aangezien ik arm ben,
zoals u zeker ziet,
kan ik een weinig lezen,
doch schrijven lukt mij niet

Maar....ik had een vriend, een beste,
al meer dan vijftien jaar
Ik vroeg hem hulp, hij was er,
stond daadlijk voor mij klaar
De zoetste woorden zocht ik,
om mijn liefste te bekoren
Hij luisterde, schreef alles op,
en liet mij 't nogmaals horen

Een eerste brief verzond ik haar,
vol van mijn warm verlangen
Haar gouden haren roemde ik,
haar rozerode wangen
Haar lippen zachter dan fluweel,
haar ogen als juwelen
En in het slot vroeg ik aan haar
dat moois met mij te delen

Het antwoord dat ik van haar kreeg,
was mooier dan mijn dromen
Wel vaker had zij mij gezien,
zo in 't gaan en komen
Net zo vervuld was zij van mij,
dat moest wel liefde heten
Het was dan ook haar liefste wens
om meer van mij te weten

Dus zond ik haar een tweede brief –
weer door mijn vriend geschreven
Waarin ik trouw beloofde,
voor heel mijn verd're leven
Ook stelde ik haar voor om eens
een wandeling te maken
Wat zielsgelukkig zou ik zijn
om dat genot te smaken

Zij antwoordde nog vuriger
dan ik had durven hopen
Haar wensen gingen verder dan
'een stukje met mij lopen'
Hoe ver precies, en hoe intiem
- ik zal 't u niet vertellen
Maar wat zij schreef deed al mijn bloed
door al mijn ad'ren snellen

Genoeg gedraald, besloot ik toen,
waarom nog langer smachten
De tijd was immers meer dan rijp,
wat baat het dan te wachten
Ik vroeg haar dus - opnieuw per brief -
moment en plaats te noemen
Wanneer of waar, ik zou er zijn,
om haar figuur te roemen

Haar antwoord kwam al spoedig,
en was als glas zo klaar:
'De Westpoort aan het Ravelijn,
daar treffen wij elkaar
Ik zal er op je wachten,
bij het oude karrespoor
Om elf uur in den avond' -
zo las mijn vriend mij voor

Die avond, zwaar van romantiek,
zal ik niet licht vergeten
De ganse lange nacht heb ik
bij 't karrespoor gezeten
Er kwam een schout voorbij,
een dienstmeid en een dief,
en nog meer nachtelijk gespuis,
maar niet... mijn lief.

Ik had een lief, ik had een vriend,
nu heb ik geen van beiden
Zij zijn gelukkig met elkaar –
ik moet eronder lijden
Volg daarom deze wijze raad,
als u een hart wilt winnen
Houdt heel de zaak in eigen hand,
of een ander slaat aan 't minnen

Nieuw papier

Als ik nu 's ochtends vroeg
al die containers zie.
Langs elke stoeprand
een grijsblauwe trein.

Denk ik terug aan de
oudpapierophaalploeg.
Mis ik de dozen,
de tassen, de gein.

Aangifte

Duivelse boekhouding!

Loos energieverbruik!

Alles wat binnenkomt
gaat er weer uit.

Apeldoorn: spaar me de
administratieplicht!

Stuur me een sok voor m'n
schamele duit.

Het wintert!

Fluks de schaatsen uit het vet
En de ijsmuts opgezet
De hele dag plezier en pret
Warme chocolade mét
Met je sokken aan naar bed
Het wintert!

Sweet tweet

Rij nu weer terug naar huis.
Best leuk vannacht.
Zo heet onder de dekens!
Ik spreek je later wel.
Nu even niet.
Maar honderdveertig tekens.

Poezen
 kunnen niet
 lezen. Ze weten niet
 wat letters zijn. Ze weten
 niet wat verhalen zijn. Ze weten niet eens wat boeken zijn. Ze
 kennen alleen van die dingen die wel eens bij iemand op schoot
 liggen. Die meestal in de weg liggen. Altijd precies op de plek
 waar zij willen liggen. Dus springen ze op de leuning van de
 bank en kijken je eens aan. Ze duwen hun kop tegen je aan.
 Ze klagen je mauwend aan. En dan, pootje voor pootje, nemen ze je schoot
 over. Er blijft geen ruimte over. Je geeft je over. Het boek gaat aan
 de kant. Je draait je op één
 kant. Poes zoekt de warme
 kant. Hoeveel je ook zou
 willen lezen, soms kun je
 niet lezen. Omdat poezen
 niet kunnen lezen.

Even in Eden

De tortel koert

De kater loert

De magnolia bloeit

Het zonnetje gloeit

De krekels springen

De merels zingen

De kikkers kwaken

De muggen smaken

De mussen badderen

De vlinders fladderen

De tuinbank schommelt

De tuinman dommelt

De hazelaar ontluikt

Het waterhoentje duikt

Het gras groeit gestadig

De wilg wuift weldadig

De luie hoenders scharrelen
De pruimenbloesems dwarrelen

Dit is het paradijs
Bijna

Want drie keer per dag
als de zoemer klinkt
en de slagboom zinkt
als het brugdek stijgt
en de rijksweg zwijgt
dan opent zich even
de echte Hof van Eden

Ssssssst.....

Special request

A lonely old maid of St Eustace
got a note that surprised her in two ways:
it embarrassed her much
and the sender was Dutch.
It said "Dive you with me in the suitcase?"

Af!

Een potloodventer in Cerzi
had voor honden een grote aversie.
Dat is zo gekomen
in 't kennel van Rome.
È pericoloso sporgersi.

In betere kringen

Er was eens een jonker te Veere
van zins met zijn zeug te verkeren.
Maar welk een malheur:
de lakei was hem veur.
Dat dwong hem een wijl te pauzeren.

Dirty words

A young cunning linguist from Bicester
delighted his girl as he kissed her.
His sweet talk was great,
but she could not but wait
till he showed her his latest tonguetwister

Recept van negen letters

Blancheer een kilo raapsteel,
ons basisingrediënt.

Roer het met een staalreep
voor wat ijzersupplement.

Te weinig kookervaring?

Ga in de pastaleer.

Neem wel aparte les
ook al kost je dat wat meer.

Recepten ga je snappen,
wanneer j' er een paar leest.

En 't is niet per se taal:
de plaatjes zeggen het meest.

Nu verder: voeg het sap toe
dat je uit een peer slaat.

Dan tot slot de streepaal
die in z'n eigen smeer braadt.

Zo'n lekker-langzaam-maaltijd
verdient een ereplaats.

Goed, je krijgt een slaapreet,
maar de smaak is bovenmaats.

Uit eigen tuin

Wat geef je je kip?
Wat op tafel blijft staan:
een restje spaghetti,
een bruine banaan,
wat schillen en korsten,
wat groen en wat graan,
wat gras en wat grit
en dan zal het wel gaan.

Een kip ziet dat anders,
is niet snel voldaan.
Ze brengt graag wat smaak
in haar kippenbestaan.
Ze zit dan ook hard
achter kruipertjes aan,
om die vergenoegd
achterover te slaan.

Dit zijn ze op een rijtje:
larven, slakken, kevers,
vliegen, torren, mieren,
duizendpoten, pissebedden,
wurmen, muggen, pieren.
Iemand een eitje?

Voor de verandering

Linkerbeen, rechterbeen
Onderbroek, spijkerbroek
Linkersok, rechtersok
T-shirt, vest
De dag is begonnen

Trommeltje: één met penotti en een schoolkoek
(Morgen weer een appel mee)
Flesje limonade, tas
Eigen ontbijt met krant en journaal
Wassen, lensjes in, tanden poetsen
Kippen voeren, vaatwasser leeg
En dan, als laatste van het ochtendritueel: koffie

Al jaren hetzelfde merk
Dezelfde machine
Zelfs hetzelfde water
En zonder naar de streepjes te kijken:
steeds precies genoeg water voor vier kopjes

En de smaak
Altijd dezelfde
Sterk
Vol
Met in de verte nog een vleugje pepermunt

Tot op een dag
Je hebt slecht geslapen
Je bent druk en gehaast
Of hebt meteen al veel te veel aan je hoofd
Hoe dan ook: je vergeet je tanden te poetsen
En je koffie smaakt opeens heel anders
Je proeft je ontbijt er doorheen
Vooral die laatste boterham
Met oude kaas
Of chocopasta
Of een eitje
Of salami
Of jam

Heel anders
Moet je ook eens proberen

Tempus fuckit

Welke week is het?

Al sla je me dood.

Ik leef met de datum.

Dat gaat al snel genoeg.

Want goed beschouwd:

hoeveel weken heb je nou helemaal?

60 x 52? 70 x 52? 80 x 52?

Met wat geluk vierduizend.

Voor je je dat echt realiseert

is er zo al een kwart voorbij.

Heb je er nog 3000 om iets van te maken.

Of niet natuurlijk. Dat maak je zelf uit.

Je zoden zijn al

lang geleden ingezaaid.

De zeis is al gescherpt

die je van de aarde maait.

Lijdzaam afwachten? Dat kan.

Maar daar word je niet vrolijk van.

Wat dan? Doe er iets aan.

Onderneem iets. Durf te dromen.

Geef jezelf een taak.
Sla negen keer de plank mis
en één keer raak.
Als we maar gelachen hebben.

Vraag niet hoe oud je kunt worden
maar hoe jong je kunt blijven.
Tel de dagen niet af,
tel de mooie momenten.

Vraag me daarom niet
'in welke week we leven'.
Gun me de tijd
al is het maar even.

Praise the Lord

Heil zij de heilsoldaat!
Leve zijn strijdkreten!
Junks in de stadsjungle
worden ontzet.

Maar het is niets bij het
aa-oe-oe-aa-gebrul
waarmee Me Tarzan
You Jane heeft gered.

Klimplant

Niks geen geruchten man!
Hier wordt-ie groter van!
Elke dag één en je
staat aan de top.

Lustige lenteoogst:
asparagaceae.
Mythisch geslacht steekt z'n
kopje weer op.

Boekengek

Zeldzame paperback!
Nieuwstaat met stofomslag!
Deel zesentwintig heeft
mij hier ontmoet!

Zware symptomen van
bibliomania.
Ik ben besmet en mijn
God, het voelt goed.

Keuze

Guldens zijn daalders waard.
Laten we marktwaarts gaan.
Bang als we zijn voor het
financieel zeer.

Slechts een paar ernstige
agorafobici
hebben geen vrees voor een
eurootje meer.

Plusminus

Als alles helemaal goed gaat
droom ik van een zware crisis
Als er tonnen op de bank staan
vrees ik nog wat mijn verlies is

Als alles koek en ei is
ben ik bang voor nieuwe ruzies
Als al m'n dromen waarheid zijn
maak ik me nog illusies

Als heel 't gezin gezond is
denk ik aan medicijnen
Als heel de wereld naar me lacht
zie ik 'm sacherijnen

Wat een geluk

Lach

Ik kan niet serieus zijn
Niet lachen lukt me slecht
Denk niet dat ik een grapje maak
Ik meen het echt

Soms ben ik wel eens ernstig
Dan sta ik er bij stil
Dat alles zo voorbij kan zijn
Veel sneller dan ik wil

Maar meestal gaat het anders
Geniet ik van de dag
En heb ik pret om wat ik zie
Vandaar die lach

COPYRIGHT 2009 BAS HOLZHAUS
WWW.BASHOLZHAUSTEKST.NL